

Eustachova trubice a paže

Alfred Baur

I. Napodobující rozumění řeči

Eustachova trubice spojuje nosní prostor s dutinou bubínku. Tato dutina je zaplněna vzduchem a nachází se za bubínkem. Její součástí jsou tři kůstky, které umožňují slyšení. Trubice je asi 35 mm dlouhá a jedna její třetina prochází kostí skalní a další část, přiléhající k dutině, je chrupavčitá. Kostní část je vždy průchodná, ale v chrupavčité části stěny trubice těsně přiléhají k sobě. Příležitostně při zívání nebo polykání se otevírají a umožňují vyrovnání tlaku vzduchu. Je-li trubice zanesena, pak nedojde k vyrovnání tlaku a sluch je omezen.

Obrázek 11: Sluchový orgán

Černě vyznačená část je Eustachova trubice s dutinami bubínku. Kromě fyziologické úlohy provzdušňovat střední licho má Eustachova trubice další důležitou úlohu, jak popisuje Rudolf Steiner: „Slyšíme-li někoho mluvit a on řekne ireba slovo Baum (v češtině znamená strom), pak toto slovo svým éterickým tělem vyslovujeme společně s ním. Tento postup ale nebývá dostatečně dobře vnímán.“

Když slyšíme Baum, pak svým éterickým tělem, nikoliv fyzickým, vyslovujete tiše také Baum. A Eustachovou trubicí z ústní dutiny k uchu zní éterický slovo Baum, které přichází slovu vnějšímu naproti. Setkání těchto dvou nám umožňuje rozumět. Nebýt toho, bylo by to, co zvenku přichází, řečeno nazpět. Leč setkání vibrací zvenku s vibracemi zevnitř umožní vnitřnímu člověku rozumět tomu, co zvenku přichází.

Toto vnitřní souběžné mluvení má pochopitelně malé zpoždění; pokud by tomu tak nebylo, pak by ono vnitřní mluvení zcela splynulo s vnějším slovem a my bychom tomu neporozuměli. K akustickému slyšení řeči připojujeme tímto vnitřním éterickým mluvením řečové pohyby. My napodobujeme, imitujeme úplně potichu to, co druhý vyslovuje. Proto nás například škrábe v krku, když někdo promlouvá chraplavým hlasem. Sami jsme také iritováni, pokud nasloucháme člověku, který koktá. Toto éterické společné pohybování nám zprostředkovává úplnou schopnost rozumět řeči. Slovo, akusticky vnímané zvenčí, musíme dokončit vnitřně napodobeným řečovým pohybem, který může samozřejmě následovat o něco později. Jedná se o dva průběhy, oddělené o nepatrný časový úsek.

Pro přiblížení si mohu představit: Někdo vstoupí do mého pokoje a udělá posunek. Já ho napodobím a na základě mého vlastního činu mohu vidět: On udělal to, co dělám teď já. Nyní teprve chápu, co svým gestem mínil.

2. Vnímání vlastního mluvení

Také vnímání vlastního mluvení se realizuje dvojitou cestou: jednou vnitřně jako vnímání pohybu a jednou zvenčí jako zvuk v obklopujícím prostoru. Výsledek mého řečového pohybu proniká do ucha dvakrát. Přes zvukové vedení kostí slyší člověk slovo o něco dříve než zvuk zvnějšku. Vzniká minimální časový rozestup těchto dvou slyšených zkušeností.

Tento maličký časový rozdíl v zachycení zvuku, který zůstává neuvědomělý, umožňuje mému Já, aby se na procesu podílelo.

Podobně je tomu při vidění. Aby člověk viděl prostorově, potřebuje dvě oči. A přesto člověk nevidí dvojitě, i když v každém oku vzniká poněkud jiný obraz. Jeden z těchto obrazů je ve vědomí potlačen (u pravookých lidí levé oko, u levoookých pravé). (Pochopitelně i dvojitost uší slouží prostorovému vnímání slyšeného).

Slyšení je ale děj v čase. Proto potřebujeme akustické vjemy, které jsou časově od sebe odděleny. Tento časový rozdíl se nazývá Lee-efekt. Jeho velikost záleží na akustických vlastnostech prostoru. Tento efekt je možno technicky zesílit. Jde o zpoždění reprodukce zvuku oproti vzniku zvuku. Tato ozvěna je velmi často používána jako efekt zábavné hudby.

K čemu ale dochází při zdvojení vnímání vlastní řeči, není dosud jasně bráno v úvahu. K tomu si musíme ujasnit následující. V místnosti udělám nějaký pohyb, posunek. Pak vstoupí někdo jiný a udělá přesně totéž. Pak bych si musel říci: To jsem přeci já. Jsem tu dvojitě. Je zde přízrak, který mne kopíruje. A objeví se strach. Při poslouchání vlastní řeči k tomu opravdu dochází. Zdvojený hlas vzbudí v podvědomí strach. Tento podprahový strach vytlačí vnější sluchový vjem z vědomí. Je mu cizí. Tuto cizost pocítí člověk, slyší-li svůj hlas ze záznamu. Z tohoto důvodu se mnozí lidé obávají mluvit plným hlasem, nahlas.

Cvičený řečník se slyší zvenčí. Slyší tytéž řečové zvuky jako jeho posluchači. A tím může ovládat svou řeč, projev. Má zapojeno své vlastní Já, protože vnímá, jak jeho řeč zní ve v němžím prostoru.

3. Eustachovou trubicí protéká vůle k řeči

Eustachova trubice nepřivádí zvuk fyzicky. Vytváří vodící linii, po níž procházejí éterické proudy řeči. Tyto éterické proudy sehrávají důležitou roli při naslouchání někomu jinému a při naslouchání sebe sama. Hlásky řeči vlastně nejsou stínové přízraky, které se vtiskují do našeho vědomí. Jsou to volní záměry, pohybující se ve vzduchu. Když slyším, jak někdo druhý mluví, pak se vtlačují volní záměry artikulace do ucha a moje napodobovací vůle přichází vstříc oné druhé vůli a osahává, co ta druhá vůle koná venku. Tím mohu vnímat, co ten druhý říká.

Když mluvím sám, pak moje vlastní vůle artikulovat prostupuje Eustachovou trubicí k orgánu sluchu. Ve vnějším prostoru rozezvučený tón jde vstříc vnitřnímu. Vnitřní vůle okouší to, co přináší vůle vnější. Tímto způsobem mohu vnímat sebe sama.

Toto okoušející vnímání nelze ale chápat jako něco tuhého; éterické tělo člověka je v neustálém pohybu, vždyť musí napodobovat nesmírně rychlé pohyby řeči. K tomu Rudolf Steiner: „Eustachovou trubicí proudí vůle k řeči.“ Každá vůle potřebuje odpor, vůli proti sobě jsoucí, aby se Já mohlo zúčastnit.

Tím se doplňuje obraz řečového organismu, kterým jsme se dosud zabývali. Řekli jsme, že je to malý člověk zavnutý do celkového organismu. V éterických pažích řečového organismu vidíme převrácenou podobu tělesných paží. Podobně můžeme vidět v tělesných pažích zfyzičtělé éterické paže. Musíme se následně tázat, co se stane, když se tělesné paže budou pohybovat stejným způsobem jako paže řečového organismu. Budou okoušet to, co venku zní, budou vnímat skutečnou vůli k řeči a pohybovat se podle ní. Jedním slovem: Budou eurytmizovat. Vždyť v eurytmii se rozvíjí vůle k řeči, ta, která proudí Eustachovou trubicí ve viditelné gesto.

Zásluhou Karla Koniga byla objevena metamorfóza Eustachovy trubice. Po vyličení nohou a průdušnic K. Konig píše: „Směrem nahoru se ale rozprostírají hned dvě ramena, obě Eustachovy trubice a uchopují svým zakončením, svými rukama, prostory uší. Tam se pevně drží, obsadí ucho, aby současně mohlo probíhat slyšení a vidění, mluvení a odpovědi. Ve středním uchu osahává vzdušný organismus současně ruku bubínkové membrány. Také tato membrána tak zvaného oválného okénka, která vede do tajuplné dutiny vnitřního ucha, je osahávána. Tím se propojuje osahávající ruka horního vzdušného organismu vnitřním uchem v dutině hlemýždě, přičemž současně bubínek vytváří hraniční stěnu k vnějšímu uchu. Teprve ve vnitřním uchu leží tajuplná buňka, v nichž se ukrývají jména věcí a bytostí... Tam sahá vzdušná ruka řečového organismu. Ta ohmatává každou věc i bytost slova.

shrnutí: Eustachova trubice a paže

1. Napodobující rozumění řeči

Eustachova trubice má za úkol provzdušňovat střední ucho. V zásadě spojuje řeč a sluch. Podél ní proudí éterický proud řečové vůle. Slyší-li člověk člověka mluvit, tu mluví, víceméně nevědomě, spolu s ním na éterické úrovni. Rózu mět slovu lze jenom díky tomu, že se v uchu setkává mluvené slovo s mluveným vnějším slovem.

2. Vnímání vlastního mluvení

Když člověk mluví sám, dochází ke dvěma vjemům: První z nich je slyšení zvuku přenášeného kostí, druhý z akustiky prostoru, který ale přichází s malým zpožděním. Takto se může zapojit do dění naše Já.

3. Eustachovou trubicí protéká vůle k řeči

Slyšíme-li řeč, potřebujeme k tomu, abychom jí rozuměli, vnitřní aktivní spoluvyslovování. Mluvíme-li sami, pak k tomu, aby se naše Já mohlo zúčastnit, potřebujeme aktivní vnímání naší řeči znějící v prostoru. Obojí éterické spojení vůlí umožňuje Eustachova trubice. Eustachovu trubicí je třeba chápat jako metamorfózu paží.